בית אהרן — בהר

איתא במדרש. כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך. הה"ד אשרי משכיל אל דל כו'. ומדבר מיצה"ר וכו'. עוד איתא במדרש. נותן לדל אין כתיב כאן אלא משכיל הוי מסתכל איך לזכות בו: ע"כ

כי ימוך אחיך. פי' כי יהיה אחיך בירידה ותרצה להעלותו. ומטה ידו עמך. ר"ל תראה שתהא שוה עמו שיהיה בשוה עמך ואתה עמו. וזה נקרא ירידת המוחין וכפי שאומרים בשם הצדיק הק' רש"ק ז"ל כשרוצים להעלות אדם מרפש וטיט. אזי צריך לירד בעצמו לתוך הרפש עד מדריגתו של חבירו ובזה והחזקת בו תחזק אותו. הה"ד אשרי משכיל אל דל שמכניס השכל לתוך הדל כמ"ש משכיל על דבר ימצא טוב. ר"ל המשכיל בא על הדבר האיך להמציא הטוב:

נותן אין כתיב כאן אלא משכיל. שמכניס השכל לתוך הדל כדי לקבל הטוב כמ"ש ומחברי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולם. כי גם בחבירים טוב שהם מקבלים זה מזה כמ"ש וקרא זה אל זה. ותרגומו ומקבלין דין מן דין. רק מתלמידים יותר טוב. כמו שאמרנו כי יש שם משפיע ומקבל שזהו השלימות. וכך היתה עיקר השלימות כוונת בריאת העולם שברא הקב"ה כל העולמות שיקבלו זה מזה. כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. לבד הקב"ה בעצמו אינו מקבל משום בריה והוא נותן חיות בכל העולמות. וחוץ ממנו יתברך הכל מקבלים זה מזה. ויש מקבל מזה ומשפיע לזה וכיון שזהו תכלית השלימות ע"כ מתלמידי יותר מכולם:

איתא במדרש. כי ימוך אחיך. אלו ישראל. ומכר מאחוזתו שיגלו מארץ ישראל. ובא גואלו זה הקב"ה כו' הקרוב אליו זה הקב"ה שנאמר לבני ישראל עם קרובו. ובא לציון גואל:

פתח ואמר כי ימוך אחיך. מחמת ומכר מאחוזתו. שיתנכר מאחוזת"ו. מן האחיזה שלו. כי כאשר ישראל נקשר למקומו שהוא צריך להאחז בו אזי אינו שולט בו שום דבר. כדאמרינן בפרקי אבות. כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א. כי כל הגלות נמשך מזה שישראל ניתקין ממקומן. ובא גואלו הקרוב אליו. יש לדקדק קצת. איך מביא ראיה מזה הפסוק כי שם נאמר לב"י עם קרובו משמע שב"י הם קרובים להקב"ה. וכאן כתיב בהיפך הקרוב אליו. משמע שהוא קרוב להם. רק שהוא כמו שדברנו אתמול שצריך לירד למטה כביכו"ל למדריגת אחיו להעלות למעלה נמצא הכל אחד. הקרוב אליו זה לזה. כדי וגאל את ממכר אחיו מה שהתנכר לאביו שבשמים. ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו ע"פ פי' הכתוב ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי: (חסר)

ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ. נוכל לומר כתיב ויתרון ארץ בכל היא. היינו מתי יש יתרון לארץ כשמייחד את כל המדות ומייחד הארץ עם המדה הנקראת בכ"ל כידוע דאיתא בגמרא בת היתה לאברהם ובכ"ל שמה. וכשמייחד כל המדות כנ"ל. אזי יש יתרון להארץ הגשמי ג"כ כי כתיב

כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כו' כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם. כי באמת אין שום דבר צומח הן עשבים הן צמחים או פירות או תבואה אינם יכולים לגדל רק אם ירד עליהם גשם ואחר ירידת הגשם על הארץ מתגדלים כל הצמחים. זהו בגשמיות. ובאמת העיקר הוא הרוחניות שאין שום דבר יכול לצמוח מן הארץ עד שיקבל החיות מלמעלה וכמאחז"ל אין לך עשב מלמטה שאין מלאך מכה אותו ואומר לו גדל. זהו שמקבל החיות מלמעלה. ועי"ז הוא מתגדל בכל עת ממטה למעלה. וזהו פירוש הפסוק ויתרון ארץ. כשמתייחדת עם בחינת בכ"ל. וידוע שזה כלל כל המדות מבחינת מלכות עד למעלה בחינתו של אאע"ה מדת החסד לכך ארז"ל בת היה לאאע"ה כנ"ל. וכשמייחד כל המדות אזי יושפע כל הטוב לארץ התחתון לזה העולם לכל הברואים ולכל הצמחים שלא יזיק לנו שום דבר. וזהו פירוש הפסוק. ובכל ארץ אחוזתכם. לשון אחיזה ביד. כשנעשה יחוד אמיתי בין ארץ ובכל כמו שדברנו. אזי גאולה תתנו לארץ. שלא נירא ולא נפחד משום דבר בעולם. וזהו עיקר העבדות של האדם לתקן המדות ולראות לקשר כל המדות מכל העולמות למעלה ראש. וזהו ענין סמיכת גאולה לתפילה. וכשמייחד כל המדות כמו שדברנו. היינו כל שבעת המדות ממטה למעלה. על זה אומר הכתוב וצויתי את ברכתי כו' ועשת את התבואה לשלש השנים. היינו להתייחד הכל אח"כ לג' ראשונות שהם למעלה מן הבנין. וזה היה מדתו של אאע"ה שהיה מדתו מדת החסד וממנו התחיל בנין העולם א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם. ואחז"ל בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. היינו כמו שדברנו שע"י מדת החסד שלו הכיר את בוראו בן ג' שנים. היינו הג' ראשונות וייחד והעלה את העולם לרצונו הפשוט. וכשמייחד הכל כמו שדברנו אזי יתן גאולה לארץ. כמו שדברנו. שלא יזיק לנו ח"ו שום דבר. אכי"ר: